

Τροχοπέδη στην ανάπτυξη η υπερπροοδευτική φορολογία

Μιράντα Ξαφά

Εν αναμονή των εξαγγελιών του πρωθυπουργού στη ΔΕΘ, η κυβέρνηση μοιάζει να υπαναχωρεί από την άμεση εφαρμογή μόνιμων φοροελαφρύνσεων και να επικεντρώνεται σε έκτακτα μέτρα ανακούφισης των πληγέντων από την πανδημία. Ομως, η έντονη προοδευτικότητα της κλίμακας φορολογίας εισοδήματος και των ασφαλιστικών εισφορών εμποδίζει τη στήριξη της μισθωτής εργασίας –βασικός πυλώνας της έκθεσης Πισσαρίδη– και την προσέλκυση υψηλά αμειβόμενων στελεχών σε κλάδους υψηλής προστιθέμενης αξίας. Οπως γράφει η κ. Ιουλία Τσέτη, δ.σ. του ομώνυμου ομίλου φαρμακευτικών επιχειρήσεων («Κ» 23/8/2020): «Οι αδικίες της υπερφορολόγησης των εργαζομένων του ιδιωτικού τομέα, με τις υπερβολικές, μη ανταποδοτικές, ασφαλιστικές εισφορές

και την υψηλή και υπερπροοδευτική φορολογία, λειτουργούν σαν τροχοπέδη στην ανάπτυξη και συντείνουν στη φυγή των νέων μας στο εξωτερικό». Επιπλέον, αποτελεί ισχυρό κίνητρο για εισφοροδιαφυγή και αδήλωτη εργασία.

Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ (data.oecd.org/tax/tax-wedge.htm), η «φορολογική σφήνα», δηλ. το ποσοστό των μεικτών αποδοχών των εργαζομένων που απορροφά το Δημόσιο σε φόρους και εισφορές, είναι 40,8% στην Ελλάδα έναντι 36% κατά μέσον όρο στις χώρες ΟΟΣΑ (στοιχεία 2019). Το 2015, τα αντίστοιχα στοιχεία ήταν 38,9% στην Ελλάδα και 36,4% στον ΟΟΣΑ, δηλ. η τάση στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια είναι ανοδική, ενώ στις χώρες του ΟΟΣΑ είναι καθοδική. Η εικόνα χειροτερεύει σημαντικά αν ληφθούν υπόψη οι αποκλίσεις από τον μέσο όρο στην Ελλάδα λόγω της προοδευτικότητας της φορολογικής κλίμακας και των ασφαλιστικών εισφορών. Μεικτές αποδοχές ύψους 120.000 ευρώ τον χρόνο σήμερα επιβαρύνονται με 44.700 φόρο εισοδήματος, 8.151 φόρο αλληλεγγύης και 35.945 ασφαλιστικές εισφορές (39,5% εργατικές, εργοδοτικές και εισφορές υγείας επί του πλαφόν ασφαλιστέων αποδοχών 6.500 ευρώ τον μήνα x 14 μήνες). Σύνολο επιβαρύνσεων: 88.796, φορολογική σφήνα 74%!

Μετά τη μείωση των εισφορών κατά 0,9 ποσοστιαία μονάδα τον Ιούνιο, η κυβέρνηση σχεδίαζε περαιτέρω μείωση κατά 1 ή 2 μονάδες από το 2021, προς όφελος κυρίως των εργοδοτών. Μια τέτοια μείωση, αν τελικά ισχύσει, οριακά μόνο θα

συνέβαλλε στη μείωση της φορολογικής σφήνας, ιδιαίτερα για τους υψηλά αμειβόμενους. Χρειάζεται μια ελάχιστη κρίσιμη μάζα φοροαπαλλαγών για να έχει σημαντική επίπτωση στην απασχόληση και στην παραγωγή. Συγκεκριμένα:

1. Ασφαλιστικές εισφορές: Μείωση εισφορών (κυρίως εργοδοτικών, που επηρεάζουν άμεσα παραγωγή και απασχόληση) κατά 10-15 μονάδες (από 40% των μεικτών αποδοχών σε 25%-30%) σε βάθος τριετίας, όπως έχει προτείνει η Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού, με αντιστάθμισμα νέους περιβαλλοντικούς φόρους και τέλη, ώστε η μεταρρύθμιση να είναι φορολογικά ουδέτερη. Εξάλλου, και η έκθεση Πισσαρίδη επισημαίνει το περιθώριο σταδιακής αύξησης του μεριδίου περιβαλλοντικών φόρων στο μείγμα των εσόδων.

2. Πλαφόν ασφαλιστέων αποδοχών: Μείωση κατά τουλάχιστον 50% (πενταπλάσιο του κατώτατου μισθού αντί του δεκαπλάσιου που ισχύει σήμερα), ώστε οι εισφορές να μην βρίσκονται σε εξωφρενικά επίπεδα σε σχέση με τη μελλοντική σύνταξη του εργαζομένου. Το χαμηλότερο πλαφόν θα πρέπει να ισχύει και για τις εισφορές υγείας, όπως προτείνει η ενδιάμεση έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη.

3. Φόρος αλληλεγγύης: Κατάργηση των τεσσάρων ανώτατων συντελεστών του φόρου αλληλεγγύης (6,5%, 7,5%, 9% και 10%) που ισχύουν κλιμακωτά για εισοδήματα άνω των 30.000 ευρώ, ως πρώτο βήμα προς την πλήρη κατάργηση. Θα

ισχύουν στην ουσία τρεις συντελεστές, μηδέν για εισοδήματα μέχρι 12.000, 2,2% για εισοδήματα 12.000-20.000 (όπως ισχύει σήμερα) και 5% για εισοδήματα άνω των 20.000. Για εισοδήματα άνω των 30.000 ο συντελεστής θα παραμένει 5%, αντί να αυξάνεται μέχρι 7%, όπως θα ίσχυε με την πρόταση για οριζόντια μείωση του φόρου κατά 30% που είναι υπό συζήτηση. Η πρόταση για αύξηση του αφορολόγητου ορίου από τις 12.000 στις 20.000 ευρώ ευνοεί σχεδόν αποκλειστικά την εισοδηματική ομάδα που ήδη ευνοήθηκε από τη μείωση του κατώτατου συντελεστή φορολογίας εισοδήματος από 22% στο 9%, χωρίς ουσιαστικό αντίκτυπο στα υψηλά εισοδήματα.

Δημοσιονομικός χώρος για την εφαρμογή των φοροελαφρύνσεων μπορεί να διασφαλιστεί από την εκλογίκευση των συντάξεων. Η έκθεση Πισσαρίδη προτείνει την «αναπροσαρμογή των κανόνων υπολογισμού της ανταποδοτικής σύνταξης με τρόπο που να είναι αναλογιστικά και ουσιαστικά περισσότερο ανταποδοτική», χωρίς να ξεκαθαρίζει αν οι αλλαγές αυτές θα ισχύουν αναδρομικά. Η τελευταία έκθεση «ΗΛΙΟΣ» του υπουργείου Εργασίας για τις συντάξεις (Αύγουστος 2020) επισημαίνει ότι «το 35,4% [των συνταξιούχων] είναι μεταξύ 51 έως 70 ετών. [...] Συνταξιούχοι ηλικίας μεταξύ 61-70 ετών λαμβάνουν τα υψηλότερα ποσά σύνταξης». Με άλλα λόγια, οι παλαιοί συνταξιούχοι των ΔΕΚΟ, Δημοσίου και ευγενών ταμείων που συνταξιοδοτήθηκαν σχετικά νέοι με υψηλές συντάξεις απορροφούν δυσανάλογα υψηλό ποσοστό της

συνταξιοδοτικής δαπάνης. Με την επιδεινούμενη δημογραφική τάση δεν είναι βιώσιμη η προσπάθεια διατήρησης των όποιων «κεκτημένων» έχουν απομείνει στους εκλεκτούς του πελατειακού κράτους, επιβαρύνοντας τους εργαζομένους με υπέρογκες εισφορές και φόρους που πνίγουν την παραγωγική οικονομία. Η περικοπή των παλαιών συντάξεων μέχρι 18%, όπως είχε νομοθετηθεί το 2017 στο πλαίσιο του 3ου μνημονίου, αλλά στη συνέχεια ακυρώθηκε, θα εξοικονομούσε δαπάνες ύψους 2 δισ. ευρώ. Αυτό το ποσό θα υπερκάλυπτε την απώλεια εσόδων από την άμεση κατάργηση του φόρου αλληλεγγύης (1,4 δισ.).

Συμπερασματικά, η βιώσιμη ανάπτυξη μπορεί να εξασφαλιστεί μόνο με την ενίσχυση της παραγωγικότητας, της απασχόλησης και των επενδύσεων. Ο στόχος της κυβέρνησης για προσέλκυση επενδύσεων και υψηλού επιπέδου εργατικού δυναμικού δεν θα επιτευχθεί χωρίς κατάργηση των αγκυλώσεων που εμποδίζουν την αναπτυξιακή τροχιά. Η μείωση της φορολογικής σφήνας δεν πρέπει να προσβλέπει στον μέσο όρο, αλλά στους υψηλά αμειβόμενους μισθωτούς που προσπαθεί να προσελκύσει. Δημοσιονομικός χώρος μπορεί να δημιουργηθεί αν ξεπεραστεί το πολιτικό κόστος.

** Η κ. Μιράντα Ξαφά είναι senior scholar, Centre for International Governance Innovation (CIGI) και μέλος επιστημονικού συμβουλίου Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών (ΚΕΦΙΜ).*